

Wrocław, 1 marca 2011 roku

WK.60/347/K-68/10

**Przewodniczący Zarządu  
Wałbrzyskiego Związku  
Wodociągów i Kanalizacji**

Al. Wyzwolenia 39  
58-300 Wałbrzych

Regionalna Izba Obrachunkowa we Wrocławiu, działając na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577 ze zm.), przeprowadziła w okresie od 3 listopada do 30 grudnia 2010 roku kontrolę kompleksową gospodarki finansowej Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji (WZWiK).

Zakres badanych zagadnień, okres objęty kontrolą oraz ustalenia przedstawiono szczegółowo w protokole kontroli, którego jeden egzemplarz został przekazany Panu Przewodniczącemu Związku w dniu jego podpisania.

Kontrola wykazała nieprawidłowości i uchybienia spowodowane m.in. błędną interpretacją obowiązujących przepisów i niedostateczną starannością w ich przestrzeganiu. Nieprawidłowości wystąpiły w zakresie niżej wskazanych zagadnień.

**W zakresie spraw organizacyjnych, rachunkowości i sprawozdawczości budżetowej**

Statut WZWiK nie został zaktualizowany od lipca 1997 roku, pomimo wprowadzenia zmian w przepisach ustawowych regulujących zasady organizacji związków międzygminnych, zmian w strukturze organizacyjnej Związku oraz przekazania do WPWiK sp. z o.o. obowiązku pobierania dochodów z tytułu opłat za wodę i odprowadzanie ścieków na obszarze działania Związku. Zarząd WZWiK podejmował działania zmierzające do przygotowania proponowanej zmiany Statutu i przeprowadzenia konsultacji z gminami uczestniczącymi w Związku, które okazały się nieskuteczne. Dostosowanie zapisów Statutu Związku do obowiązujących przepisów prawa było również przedmiotem wystąpienia po poprzedniej kontroli kompleksowej gospodarki finansowej, co nie zostało do dnia zakończenia kontroli zrealizowane.

Nie zweryfikowano poprawności i realności salda konta rozrachunkowego 245, na którym zaewidencjonowano należności po zlikwidowanym w 2002 roku zakładzie budżetowym w kwocie 572.163,61 zł, do czego zobowiązywał art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku Nr 152, poz. 1223 ze zm.), zgodnie z którym na ostatni dzień każdego roku obrotowego należy przeprowadzić inwentaryzację stanu należności, w tym również należności wątpliwych, drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami w weryfikacji tych wartości.

W okresie od 1 stycznia 2009 roku do 30 września 2010 roku dopuszczono do niewykonania zobowiązań jednostki, których termin upłynął, co skutkowało zapłatą odsetek w łącznej kwocie

94.193,96 zł. Zgodnie z art. 35 ust. 3 pkt 3 ustawy z 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz.U. nr 249, poz. 2104 ze zm.) oraz aktualnie art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.), wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

### **W zakresie gospodarki pieniężnej i rozrachunków**

Kierownik jednostki w przepisach wewnętrznych dotyczących gospodarki kasowej nie określił szczegółowych zasad prowadzenia i dokumentowania operacji kasowych, ze wskazaniem dowodów obowiązujących i wykorzystywanych w obrocie gotówkowym w jednostce. Powyższe doprowadziło do wystąpienia nieprawidłowości polegającej na tym, że operacje kasowe dokumentowane były kserokopiami dowodów źródłowych (a nie ich oryginałami), nie zawierającymi danych dotyczących sprawdzenia dokumentu pod względem formalnym i rachunkowym, zatwierdzenia do wypłaty przez osoby upoważnione, wskazania klasyfikacji budżetowej wydatku. Ponadto dowody księgowe, na podstawie których dokonywano wypłaty i zapłaty nie zawierały stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania. Powyższe było niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości oraz z wewnętrznymi uregulowaniami przyjętymi w tym zakresie w jednostce w instrukcji obiegu i kontroli dokumentów.

Dowody księgowe stwierdzające dokonanie operacji gospodarczych, które były opłacane przy użyciu karty płatniczej wydanej do rachunku bankowego Związku, nie zawierały adnotacji o dysponencie karty tj. wskazania imienia i nazwiska posiadacza karty, danych dot. numeru karty. Zgodnie z uchwałą nr 1/LXI/2010 Zarządu Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji z dnia 14 czerwca 2010 roku regulującą zasady przyznawania, korzystania ze służbowych kart płatniczych i rozliczania płatności realizowanych za ich pośrednictwem (wcześniej zasady te były uregulowane uchwałą nr 2/IV/2007 z 25 kwietnia 2007 roku) „dokumenty opłacane kartą winny zawierać wyraźne wskazanie imienia i nazwiska posiadacza karty oraz (...) złożenie adnotacji opłacono kartą płatniczą nr...”.

### **W zakresie wykonania wydatków**

Zgromadzenie WZWiK ustaliło dla Przewodniczącego Zarządu Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji dodatek za wieloletnią pracę w wysokości 30% (uchwała nr 9/I/2007 z dnia 13 lutego 2007 roku) w oparciu o przepisy Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy z 24 lutego 1995 roku, a zgodnie z §28 obowiązującego w 2007 roku układu, zasady wynagradzania winny obejmować wszystkich pracowników Związku za wyjątkiem Przewodniczącego Zarządu. Dla Przewodniczącego Zarządu podstawą ustalenia dodatku za wieloletnią pracę jest art. 38 ust. 1 ustawy z 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.) [wcześniej art. 21 ust. 1 ustawy z 22 marca 1990 roku o pracownikach samorządowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 roku nr

142, poz. 1593 ze zm.)], zgodnie z którym dodatek za wieloletnią pracę przysługuje po 5 latach pracy w wysokości wynoszącej 5 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1 % za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20 % miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Nie przestrzegano 14 – dniowego terminu rozliczania kosztów podróży służbowych liczonego od dnia ich zakończenia. Stwierdzono przypadki rozliczania kosztów podróży służbowej dopiero po dwóch latach od jej odbycia. Zgodnie z §8a ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1990 ze zm.), rozliczenie kosztów podróży przez pracownika jest dokonywane w terminie 14 dni od dnia zakończenia podróży. Ponadto jak wynika z art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

### **W zakresie gospodarowania mieniem**

Na koniec 2009 roku konto 080 „Inwestycje (środki trwałe w budowie)” wykazywało saldo w kwocie 9.552.632,62 zł, na które składały się nierozliczone wydatki inwestycyjne poniesione w latach 1997 – 2006 na zadania, które nie są kontynuowane, a efektem których są środki trwałe przekazane do użytkowania. Powyższe świadczy o nieprzestrzeganiu art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym oraz art. 24 ust. 1 i ust. 2 z których wynika obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych rzetelnie, co oznacza, że dokonane w księgach zapisy powinny odzwierciedlać stan rzeczywisty. Ponadto jak wynika z art. 4 ust. 1 ustawy o rachunkowości jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. W celu uporządkowania ewidencji środków trwałych w budowie Przewodniczący Zarządu Związku powołał wspólną Komisję ds. uporządkowania ewidencji środków trwałych w budowie WZWiK z udziałem przedstawicieli WPWiK sp. z o.o w Wałbrzychu. Do czasu zakończenia kontroli rozliczono zadania inwestycyjne na kwotę 954.799,51 zł.

W WZWiK na koniec 2009 roku nie przeprowadzano inwentaryzacji wszystkich aktywów (majątku trwałego), ujętych w księgach Związku. Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy o rachunkowości jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację: środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem pkt 3, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie - drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic; powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów - drogą uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic; środków trwałych,

do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, a także aktywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe - drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.

Ustalono, że WPWiK sp. z o.o. użytkuje środki trwałe o wartości 4.420.879,17 zł stanowiące własność WZWiK, pomimo że nie dokonano ich przekazania (w formie pisemnej) przez Zarząd. Powyższe narusza postanowienia §1 uchwały nr 3/XI/2008 Zgromadzenia Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji z 9 grudnia 2008 roku w sprawie określenia zasad gospodarowania majątkiem Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji oraz majątkiem powierzonym przez Gminy do realizacji zadań statutowych Związku, zgodnie z którym wszelkie nieruchomości oraz środki trwałe wchodzące w skład majątku Związku, Zarząd może oddać w dzierżawę na czas określony lub nieokreślony, a w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość oddania nieruchomości oraz środków trwałych na czas określony do nieodpłatnego używania.

**Przedstawiając powyższe panu Przewodniczącemu, działając na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych, wnoszę o podjęcie niezbędnych działań w celu wyeliminowanie uchybień i nieprawidłowości szczegółowo opisanych w protokole kontroli, celem niedopuszczania do ich ponownego wystąpienia w przyszłości, a w szczególności o:**

1. Doprowadzenie do zmiany Statutu WZWiK w zakresie: zaktualizowania wykazu członków związku, pobierania dochodów z tytułu opłat za wodę i odprowadzanie ścieków, a także dostosowanie Statutu do obowiązujących przepisów ustawy z 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 roku, nr 142, poz. 1591 ze zm.).
2. Przestrzeganie przepisów ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku Nr 152, poz. 1223 ze zm.), a w szczególności:
  - a) art. 4 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy;
  - b) art. 20 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym;
  - c) art. 24 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco;
  - d) art. 21 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym dowód księgowy powinien zawierać co najmniej: określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego; określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej; opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych; datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą - także datę sporządzenia dowodu; podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów; stwierdzenie

sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania;

- e) art. 26 ust. 1 pkt. 1- 3 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację: aktywów pieniężnych (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych), papierów wartościowych w postaci materialnej, rzeczowych składników aktywów obrotowych, środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem pkt 3, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie - drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic; aktywów finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub przechowywanych przez inne jednostki, w tym papierów wartościowych w formie zdematerializowanej, należności, w tym udzielonych pożyczek, z zastrzeżeniem pkt 3, oraz powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów - drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic; środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, a w bankach również należności zagrożonych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe - drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.
3. Przestrzeganie przepisów ustawy z 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. nr 157, poz. 1240 ze zm.), a w szczególności art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy, zgodnie z którym wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
  4. Przestrzeganie uregulowań wewnętrznych przyjętych w jednostce w zakresie gospodarki pieniężnej oraz dostosowanie instrukcji kasowej do stosowanych w jednostce rozwiązań w zakresie dokumentowania obrotu gotówkowego.
  5. Przestrzeganie uregulowań wewnętrznych przyjętych w jednostce w zakresie zasad przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych oraz rozliczania płatności za ich pośrednictwem.
  6. Przestrzeganie przy ustalaniu wynagrodzeń przepisów ustawy z 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.).
  7. Rozliczanie wyjazdów służbowych pracowników zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub

- samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. nr 236, poz. 1990 ze zm).
8. Ustalenie rzeczywistego stanu aktywów (majątku trwałego) jednostki poprzez zweryfikowanie danych o nich, porównanie wyników ustaleń z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej (wyjaśnienie i rozliczenie ewentualnych różnic inwentaryzacyjnych w księgach rachunkowych) oraz doprowadzenie danych wynikających z ksiąg rachunkowych do zgodności ze stanem rzeczywistym. Poinformowanie Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu o wynikach weryfikacji stanu majątku trwałego WZWiK.
  9. Przekazywanie mienia WZWiK na zasadach określonych uchwałą nr 3/XI/2008 Zgromadzenia Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji z 9 grudnia 2008 roku w sprawie określenia zasad gospodarowania majątkiem Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji oraz majątkiem powierzonym przez Gminy do realizacji zadań statutowych Związku.

**Regionalna Izba Obrachunkowa we Wrocławiu, zgodnie z przepisem art. 9 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych, oczekuje w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, zawiadomienia o wykonaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykonania. Do wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżenia do Kolegium Izby. Zastrzeżenie składa właściwy organ jednostki kontrolowanej, za pośrednictwem Prezesa Izby, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego. Podstawą zgłoszenia zastrzeżenia może być tylko zarzut naruszenia prawa poprzez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.**

Do wiadomości:  
Pan  
Leszek Orpel  
Przewodniczący  
Zgromadzenia Związku